

Cizinecké právo

Mezinárodní ochrana
Zákon o pobytu cizinců

Mgr. Bc. Alžbeta Králová

MEZINÁRODNÍ OCHRANA

2

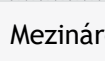

Mezinárodní ochrana

- **Znaky:**
  - silný vliv mezinárodního a evropského práva
  - psychologický, politický a sociologický aspekt
- Úmluva o právním postavení uprchlíků 1951 (*tzv. Ženevská konvence*)
- Společný evropský azylový systém:
  - Dublin III - určení státu příslušného k posuzování žádosti o mezinárodní ochranu (snaha o odstranění tzv. *asylum shopping*)
- kvalifikační směrnice (2011/95/EU) a procedurální směrnice (2013/32/EU)
  - stanoví minimální normy

3

Mezinárodní ochrana

- vnitrostátní právní úprava:
- **zákon o azylu**
  - zákon č. 325/1999 Sb., zákon o azylu a o změně zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů, (zákon o azylu)

4

Uprchlík

- osoba, která se nachází mimo svou vlast a má oprávněné obavy před pronásledováním z důvodů rasových, náboženských nebo národnostních nebo z důvodů příslušnosti k určitým společenským vrstvám nebo i zastávání určitých politických názorů, je neschopna přijmout, nebo vzhledem ke shora uvedeným obavám, odmítá ochranu své vlasti
- Pronásledování:
  - původce - stát, strany nebo organizace ovládající stát nebo podstatnou část území státu, i nestátní původci (pokud stát není schopen nebo ochoten poskytnout ochranu)
  - napr. fyzické, psychické násilí; diskriminační právní, správní, policejní, soudní opatření; nepřiměřené nebo diskriminační trestní stíhání, odepření soudní ochrany...

5

Uprchlík

- uprchlík *de iure* - splňuje podmínky stanovené pro přiznání statusu uprchlíka
- uprchlík *de facto* - uprchlík, který stanovené podmínky nesplňuje
- uprchlík *sur place* - osoba, která v době, kdy opouštěla zemi původu, nebyla uprchlíkem
- uprchlík „in orbit“ - uprchlík, kdy žádná ze zemí neprojedná jeho žádost, ale není vrácen do země původu
- uprchlík mandatorní - podle pravidel UNHCR

6

Zásada non-refoulement

- tj. zákaz navrácení cizince do země, kde mu hrozí pronásledování, které by mohlo mít za následek porušení Úmluvy, zejména jejího čl. 3 (zákaz mučení nebo podrobování nelidskému či ponižujícímu zacházení anebo trestu), čl. 5 (právo na svobodu a osobní bezpečnost) a čl. 8 (právo na respektování rodinného života) (Evropská úmluva)
- „Žádný smluvní stát nevyhostí jakýmkoli způsobem nebo nevrátí uprchlíka na hranice země, ve kterých by jeho život či osobní svoboda byly ohroženy na základě jeho rasy, náboženství, národnosti, příslušnosti k určité společenské vrstvě či politického přesvědčení.“ (Ženevská konvence)

7

Pojmy

- bezpečnou zemí původu - vazba na dodržování lidských práv (vede ke zkrácenému řízení)
- bezpečná třetí země - tam, kde cizinec naposledy pobýval a kam se může vrátit bez vystavení rizika pronásledování či krutému zacházení a trestu (vede ke zkrácenému řízení)
- první země azylu- tam, kde cizinec azyl již získal a může se sem vrátit (vede k nepřipustnosti žádosti)
- nezletilá osoba bez doprovodu
  - mladší 18 let, pobyt na území bez osoby starší 18 let, která by byla dle právního řádu státu jejího občanství za ni zodpovědná

8

Mezinárodní ochrana

- Azyl
  - azyl „klasický“ - § 12 zákona o azylu
  - humanitární azyl - § 14 zákona o azylu
  - azyl za účelem sloučení rodiny - § 13
- Doplnková ochrana
  - doplňková ochrana - § 14a zákona o azylu
  - doplňková ochrana za účelem sloučení rodiny - § 14b zákona o azylu

9

MASARYKOVA UNIVERZITA
PRÁVNICKÁ FAKULTA

www.law.muni.cz

Azyl - důvody pro udělení

- **1. Azyl - klasický (§ 12 ZoA)**
- Odůvodněný strach z pronásledování z důvodů:
  - rasy
  - pohlaví
  - náboženství
  - národnosti

10

MASARYKOVA UNIVERZITA
PRÁVNICKÁ FAKULTA

www.law.muni.cz

Azyl - důvody pro udělení

- **2. humanitární azyl (§ 14 ZoA)**
  - „Jestliže v řízení o udělení mezinárodní ochrany nebude zjištěn důvod pro udělení mezinárodní ochrany podle § 12, lze v případě hodném zvláštního zřetele udělit azyl z humanitárního důvodu.“
  - na základě uvážení správního orgánu, nenárokový
- **3. sloučení rodiny (§ 13 ZoA)**
  - „Rodinnému příslušníkovi azylanta, jemuž byl udělen azyl podle § 12 nebo § 14, se v případě hodném zvláštního zřetele udělí azyl za účelem sloučení rodiny, i když v řízení o udělení mezinárodní ochrany nebude v jeho případě zjištěn důvod pro udělení mezinárodní ochrany podle § 12.“
  - rodinný příslušník: manžel či partner (trvání manželství), svobodné dítě mladší 18 let, rodič azylanta mladšího 18 let, zletilá osoba odpovídající za nezletilou osobu bez doprovodu, svobodný sourozenec mladší 18 let

11

MASARYKOVA UNIVERZITA
PRÁVNICKÁ FAKULTA

www.law.muni.cz

Doplňková ochrana

- důvodné obavy, že by cizinci při návratu hrozilo skutečné nebezpečí vážné újmy
  - a) uložení nebo vykonání trestu smrti,
  - b) mučení nebo nelidské či ponižující zacházení nebo trestání žadatele o mezinárodní ochranu,
  - c) vážné ohrožení života nebo lidské důstojnosti z důvodu svévolného násilí v situacích mezinárodního nebo vnitřního ozbrojeného konfliktu, nebo
  - d) pokud by vycestování cizince bylo v rozporu s mezinárodními závazky České republiky.
- i za účelem sloučení rodiny

12

Rozhodování

- **žádost o udělení mezinárodní ochrany**
  - projev vůle cizince, z něhož je zřejmé, že hledá v České republice ochranu před pronásledováním nebo před hrozící vážnou újmou
- **právo na tlumočnicka po celou dobu řízení**
- **právo jednat v mateřském jazyce nebo jazyce, ve kterém je schopen se dorozumět**
- tlumočení bezplatné, obstarává ministerstvo na celou dobu řízení (dohoda mezi MV a tlumočnickem)
- žadatel si může přizvat vlastního tlumočnicka
- *pohovor*

13

Rozhodování

- **možnost zkráceného řízení** - zjevně nedůvodná žádost
  - (např. ekonomické důvody, všeobecná nouze, bezpečná země původu, nevěrohodnost žadatele)
  - ne nezletilý bez doprovodu
  - 30 dnů
- Řízení v *tranzitní zóně* mezinárodního letiště - poučení cizince o nutnosti setrvat v přijímacím středisku letiště po dobu max. 120 dnů do vyřízení žádosti

14

Rozhodování

- 6 měsíců, možnost prodloužit
- **opravný prostředek**
  - žaloba ke krajskému soudu
  - kasační stížnost k NSS
    - nepřijatelnost kasační stížnosti, tj. kasační stížnost svým významem podstatně přesahuje vlastní zájmy stěžovatele
- **důležitý je odkladný účinek** - nemá povinnost vycestovat z území (vízum za účelem strpění pobytu)

15

MASARYKOVA UNIVERZITA
PŘÁVNICKÁ FAKULTA

www.law.muni.cz

Rok	Počet žádostí
2000	8 794
2001	18 094
2002	8 484
2003	11 400
2007	1 878
2008	1 656
2009	1 258
2010	833
2011	756
2012	753
2013	707
2014	1 156
2015	1 525
2016	1 371 (leden-listopad)

Zdroj: Ministerstvo vnitra

MASARYKOVA UNIVERZITA
PŘÁVNICKÁ FAKULTA

www.law.muni.cz

POBYT CIZINCŮ

17

MASARYKOVA UNIVERZITA
PŘÁVNICKÁ FAKULTA

www.law.muni.cz

Pobyť cizinců

- cizinecké právo v užším smyslu upravuje zejména zákon č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů (+ související unijní předpisy):
  - vstup cizince na území České republiky
  - vycestování z území
  - podmínky pobytu cizince na území
  - úprava dokladů vydávaných cizincům
  - specifické povinnosti cizinců
  - zajišťování cizinců v detenčních zařízeních
  - odchytky od správního řádu a od soudního řádu správního

18

Cizinec

- cizinec = osoba, která není státním občanem České republiky
- kategorie cizinců:
  - občan Evropské unie
  - rodinní příslušníci občanů EU
    - manžel/registrovaný partner, rodič, dítě (mladší 21 let), nezaopatřený příbuzný, případně druh/družka rodinní příslušníci občanů ČR - stejná práva jako rodinní příslušníci občanů EU
  - rodinní příslušníci občanů ČR
  - občané třetích zemí

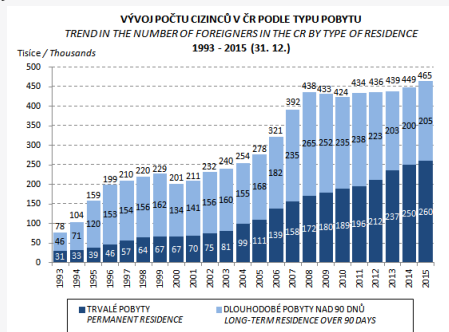

Pobyt cizinců - statistika

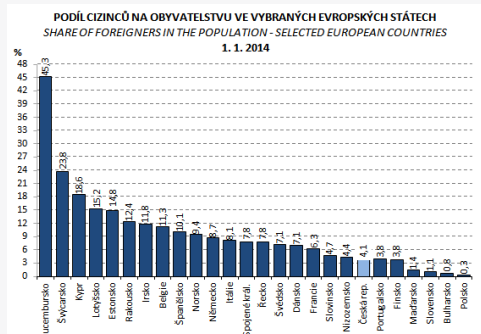

Podíl cizinců na obyvatelstvu

Vstup na území

- cizinec je oprávněn vstoupit na území přes hraniční přechod (místo vymezené mezinárodní smlouvou pro překročení hranice, mezinárodní letiště, vnitřní hranice, nebo prostor mezistátního vlaku)
- možnost odepřít vstup na území:
  - neplatný, padělaný nebo pozměněný cestovní doklad
  - nepředloženi víza nebo dokladů prokazujících účel pobytu
  - nedostatek prostředků k pobytu a vycestování
  - zařazení do informačního systému (osoba již nelze umožnit vstup)
  - důvodné nebezpečí, že může ohrozit bezpečnost státu, narušit veřejný pořádek nebo ohrozit mezinárodní vztahy ČR

22

Krátkodobý pobyt

- obvykle pobyt na dobu 3 měsíců
  - bezvízový styk
  - krátkodobá víza: letištní průjezdní, jednotné (schengenské), vízum s omezenou platností

23

Krátkodobé vízum

- nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 810/2009 ze dne 13. července 2009 o kodexu Společenství o vízech (dále jen „**vízový kodex**“)
- přímá použitelnost (odkaz v zákoně)
- formulář, podává se v zahraničí
- forma odvolání „nové posouzení důvodů neudělení víza“
- rozhoduje MZV

24

Dlouhodobý pobyt

- Dlouhodobý pobyt: podmínkou je vízum nad 90 dnů a cizinec zde hodlá pobývat po dobu delší jak 3 měsíce (stejný účel pobytu)
  - dlouhodobé vízum: za účelem společného soužití rodiny, studia, vědeckého výzkumu, zaměstnání; za účelem strpění pobytu; diplomatické a zvláštní
- je předstupněm trvalého pobytu
- Rozhoduje MV
- „odvolání“ - nové posouzení důvodů neudělení víza
- rozhoduje: Komise pro rozhodování ve věcech pobytu cizinců
- na udělení víza není právní nárok (?) (Soudní dvůr EU C-84/12 Koushaki v Německo, NSS 9 As 95/2008-45, ÚS sp. zn. Pl. ÚS 23/11)

25

Víza - statistiky (2015)

	Krátkodobá víza	Dlouhodobá víza
Podáno žádosti	448 371	14 236
Uděleno viz	426 509	11 770
Žádosti o nové posouzení důvodů neudělení víza	728	N/A

Nejvyšší počet žádostí o krátkodobá víza: Rusko, Ukrajina, Čína, Turecko, Indie
Nejvyšší počet žádostí o dlouhodobá víza: Spojené státy, Rusko, Ukrajina

26

Trvalý pobyt

- Trvalý pobyt:
  - pobyt na dobu neurčitou, postavení v mnoha aspektech srovnatelné s občany ČR
  - po 5 letech nepřetržitého pobytu na území
- důvody pro nevydání/zánik kupř.
  - cizinec uvede padělané nebo pozměněné náležitosti
  - evidence nežádoucích osob
  - nedostaví se k výslechu/odmítne vypovídat
  - obcházení zákona (kupř. účelovým manželstvím)

27

Správní vyhoštění

- ukončení pobytu na území, které je spojeno se stanovením doby vycestování z území a doby, po kterou nelze cizinci umožnit vstup na území
- důvody (§ 119 ZPC): kupř. ohrožení státu, ohrožení veřejného pořádku, prokázání se padělaným dokladem, pobyt bez platného cestovního dokladu, pobyt bez platného víza
  - u občanů EU pouze ohrožení bezpečnosti státu, závažné narušení veřejného pořádku a ohrožení veřejného zdraví
- nesmí nepřiměřeně zasahovat do rodinného a soukromého života
- příslušný orgán: Policie ČR
- jedná se o správní opatření (nikoliv sankci)
- odvolání - do 5 dnů
- soudní přezkum - žaloba do 10 dnů

28

Zajištění cizince

- za účelem správního vyhoštění/vycestování
- důvody:
  - je nebezpečí, že by cizinec mohl ohrozit bezpečnost státu nebo závažným způsobem narušit veřejný pořádek
  - je nebezpečí, že by cizinec mohl mařit nebo ztěžovat výkon rozhodnutí o správním vyhoštění
  - cizinec nevycestoval z území v době stanovené v rozhodnutí o správním vyhoštění
  - cizinec závažným způsobem porušil povinnost uloženou mu rozhodnutím o uložení zvláštního opatření za účelem vycestování, nebo
  - je cizinec evidován v informačním systému smluvních států

29

Zajištění cizince

- max. 180 dnů (možnost prodloužit na 545 dnů pokud osoba mařila výkon vyhoštění nebo uváděla nepravdivé údaje)
- zvláštní opatření za účelem vycestování (alternativa k zajištění):
  - povinnost sdělit adresu, zdržovat se tam a pravidelně se hlásit na policii
  - složení peněžitých prostředků („finanční záruka“)
- cizince je nutné poučit o možnosti podat žádost o propuštění a o soudním přezkumu (obvykle písemně - v jazyce, v němž je schopen se dorozumět, nebo v ČJ, AJ, FR, něm., čínském, ruském, arabském, hindském, španělském)

30

Kontrola

- správní soudnictví (žaloba a kasační stížnost)
- ústavní soudnictví (ústavní stížnost)
- Veřejný ochránce práv
  - stížnosti
    - kontrola zařízení, kde jsou osoby omezeny na svobodě (zajištění cizinců a azylová zařízení)
    - sledování zajištění cizinců a výkonu správního vyhoštění
    - ochrana před diskriminací (státní občanství, trvalý pobyt)
  - stížnosti, petice a mediální kontrola (hlavně neziskové organizace)

31

Literatura

- ČIŽINSKÝ, Pavel et al. Cizinecké právo. Praha: Linde Praha, 2012, 373 s. ISBN 978-80-7201-887-1.
- JURNÍKOVÁ, Jana et al. Správní právo. Zvláštní část. Učební text pro bakaláře. Brno: Masarykova univerzita, 2013, 281 s. ISBN 978-80-210-6272-6.
- KOSAŘ, David et al. *Zákon o azylu: komentář*. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2010. Komentáře Wolters Kluwer. ISBN 978-80-7357-476-5.
- Ministerstvo vnitra. Zpráva o situaci v oblasti migrace a integraci cizinců na území České republiky v roce 2015. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/migracni-a-azylova-politika-ceske-republiky-470144.aspx?q=Y2hudW09NA%3D%3D>
- *Imigrační portál* <http://www.imigracniportal.cz/>
- Český statistický úřad - Cizinci v ČR http://www.czso.cz/csu/cizinci.nsf/kapitola/cizinci_uvod

32
